

Entre

1906

prise

2010

SMS-je

nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting

Van de redactie

SMS-je 5-1

Al weer de vijfde jaargang van het SMS-je. Dit nummer had al eerder moeten en zullen verschijnen, maar door allerlei omstandigheden is dat helaas niet eerder gelukt.

Donaties 2011

Onze donateurs - en hun aantal groeit nog gestaag - vinden in/bij dit nummer ook weer een briefje, met het verzoek om de donatie voor dit jaar over te maken.

LET OP: Het **postbanknummer** van de stichting is niet meer in gebruik. Ook op het briefje vindt u het bankrekeningnummer van de Slochter Molenstichting : **3590.55.508**

Molendagen in 2011

In het weekend van 14 en 15 mei jl. werd het Nationale Molen- en Gemalenweekend gehouden. Veel bezoekers maakten van de gelegenheid gebruik om de molens te bezoeken.

Op zaterdag **11 juni** is weer de jaarlijkse Groninger Molendag. Een aantal molens is ook op de zondag geopend.

De landelijke Open Monumentendagen vinden plaats op **10 en 11 september**. In het volgende SMS-je wordt u daaraan nog wel herinnerd.

Overige openingstijden

Korenmolen Stel's Meulen in Harkstede is geopend op elke **tweede zaterdag van de maand, van 10:00 tot 17:00 uur**. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met nog een paar partijen in Harkstede en omgeving.

Natuurlijk zijn er altijd afspraken over openingstijden met de molenaars van de verschillende molens te maken. (zie achterin)

Van het bestuur

Beste molenliefhebber

We laten de winter achter ons en kijken vooruit naar een mooi jaar, een mooi molenjaar. Er zijn momenteel drie restauraties aan de gang, waarbij die van de Entreprijs misschien de meest aansprekende is. Kolham kijkt weer naar een complete molen. De molenbouwers zijn nog bezig met een aantal afwerkklussen maar het einde komt in zicht en wij gaan er van uit dat op de molendagen ook deze molen weer volop meedoet.

Elf jaar na de brand staat dan toch de Entreprijs er weer; een prachtige markering als je over de A7 rijdt. Verderop in dit SMS-je leest u er meer over. Maar ook in Overschild wordt hard gewerkt aan de restauratie van de Windlust. Ook daar willen we een molen, die weer 150 jaar jaren mee kan. Wat kleiner maar niet minder aansprekend zijn de werkzaamheden bij De Ruiten. Daar gaan we er voor zorgen dat er ook weer water gemalen kan worden; de vijzel wordt vernieuwd en ook één van de roeden wordt vervangen.

Zoals u leest wordt het jaar 2011 een druk jaar met alle projecten, waar we mee bezig zijn.

Ik wens u veel leesplezier met dit SMS-je en zie u graag bij één van de vele evenementen die ook dit jaar weer rond de molens worden georganiseerd.

Bart Starke, voorzitter

Themanummer

Stond het vorige nummer bijna helemaal in het teken van het Creatief Evenement 2010, in dit SMS-je staat - om begrijpelijke redenen - de herbouwde molen Entreprijs centraal. Natuurlijk vergeten we onze andere molens niet.

De Entrepriise

De herbouwde molen Entrepriise, die dit jaar officieel geopend gaat worden, (wanneer is helaas nog niet bekend) kan bogen op een uitgebreide geschiedenis. We willen de lezer daar graag van op de hoogte brengen in de volgende pagina's.

Molen 1

In 1831 (de vergunning werd verkregen op 8 maart 1831) werd de eerste molen gebouwd: een achtkante grondzeiler - bovenkruier. En nog niet op de huidige plek, maar ongeveer driehonderd meter verder naar het zuiden aan de Rengerslaan, de Rengerslaan die toen nog vaak Nieuwe-laan (Nijloan) genoemd werd.

De molen, met een gevlucht van ongeveer 19.70 meter, was riet gedekt en had ook een riet-gedekte kap. In de molen was in ieder geval één koppel maalstenen aanwezig.

Uit een bericht in de Provinciaal Groninger Courant blijkt dat de molen door een orkaan omwaaide in de nacht van 16 op 17 december 1869. De schade werd naderhand hersteld, maar in de nacht van 30 november op 1 december 1880 sloeg het noodlot opnieuw toe. De molen brandde af.....

Op de molen waren meerdere molenaars actief. De meest bekende zijn telgen uit de familie Nijlaan. (hun achternaam verwijst naar de Nieuwe-laan (Nijloan) of Rengerslaan). Ook werd de molen verhuurd aan ene H.Stel, die later (1892) zijn muldersbedrijf in Harkstede voortzette.

In 1879 werd de molen verkocht aan ene Pieter Hamminga voor een bedrag van f 3200,00, maar deze koop gaat niet door, omdat Hamminga de koopsom niet betaalde.

Ook de tweede koper (in juni 1880), Jelte Mulder van Hoogezand, had met zijn investering van f 3725,00 niet veel geluk, want al op 1 december van dat jaar ging de molen door brand verloren.

Molen 2

In 1880 werd, ter vervanging van 'molen 1', een achtkante stellingmolen gebouwd. Men denkt dat deze molen werd gebouwd met onderdelen van 'De Hollandsche Molen', die aan het eind van de Nieuwe Kijk in 't Jatstraat in Groningen stond. Dat is echter niet helemaal zeker. Anderzijds wordt ook de 'Heerepoortenmolen' genoemd, die in 1879 werd afgebroken. Het achtkant werd, voor plaatsing, twaalf voet ingekort. In die molen kwam een jaartal van 1737 voor.

De nieuwe locatie was iets ten zuiden van de huidige Entreprise aan de Nieuwe- of Rengerslaan.

De grootte van het gevlucht is (nog) niet bekend.

De romp en de kap van de molen waren riet-gedekt. In elk geval werd in deze molen één koppel maalstenen gebruikt. Sinds 1904 werd, onder mulder H.H.Nijlaan, een stoommachine als hulpkracht gebruikt.

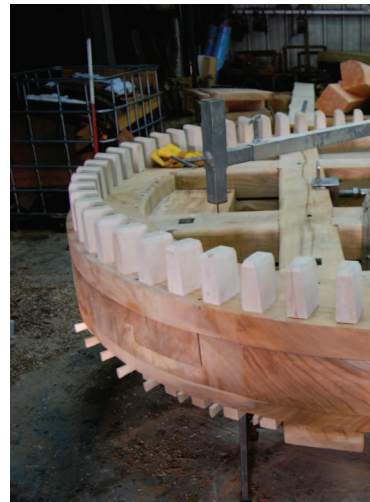
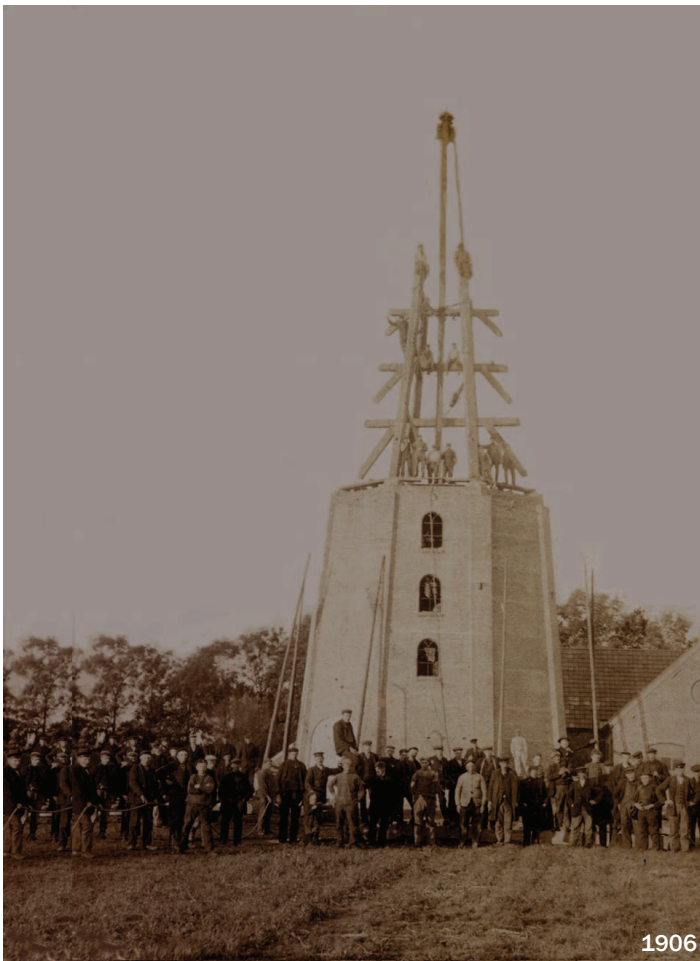
De molen verbrandde op 16 juni 1906, toen, tijdens het smeren van de molen, een lamp omviel.

Molenaars waren de genoemde Heike Harms Nijlaan en later Jan Nijlaan

Molen 3

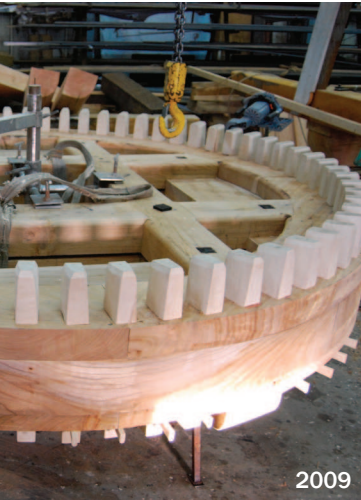
In 1906-1907 werd, ter vervanging van 'molen 2', opnieuw een achtkante stellingmolen gebouwd, maar nu met onderdelen (achtkant en kap) van de poldermolen van de Groote Harkstedeerpolder. Die was daar geplaatst in 1848, maar werd overbodig, omdat er een stoomgemaal kwam. Deze molen had twee vijzels en kon dus prima worden gebruikt als korenmolen met twee koppels maalstenen.

Nijlaan liet een nieuw onderachtkant metselen met een hoogte van ongeveer 14 meter, inclusief de veldmuren. De vervanger werd hier op gebouwd in 1906, door de molenmakers J. en L. Wiertsema te Sappemeer.

2010

2009

2009

2010

2000

De grote molen had een gevluucht met een lengte van 22.60 meter, dat kon zorgen voor de aandrijving van de twee koppels maalstenen.

Vanaf ongeveer 1920 werd in de molen een hulpkracht, in de vorm van een 25 Pk elektromotor, in gebruik genomen

Omstreeks 1924 kreeg de molen een met horizontaal hout bekleed achtkant en ook de kap was met hout gedekt. In diezelfde tijd waren er 50 molens zichtbaar vanuit de molen.

In 1931 werden twee nieuwe roeden gestoken, waarna in de jaren '45 en '46 de molen helemaal werd gerestaureerd. Jammer genoeg kwam de molen in 1947 stil te staan.

Op het moment van overname van de molen in 1972 was de stelling in dusdanige staat, dat er bijna geen stelling meer van te maken viel en was de hoofdingang dichtgemetseld.

De gemeente Slochteren stelde in 1974 f 45.000,00 beschikbaar voor restauratie.

In 1976 werd er offerte uitgebracht door de molenmakers Roemeling en Molena uit Scheemda, waarin wordt aangeboden om de kap, de wieken en de stelling te restaureren voor een bedrag van f 150.000,00.

De restauratie heeft toch lang op zich laten wachten, wat blijkt uit een brief van de toenmalige vrijwillig molenaar J.F.Walstra uit Hoogezand.

Hij schreef op 27 mei 1979 aan het bestuur van de Stichting dat er na de oplevering minstens 7 op- en aanmerkingen waren op de restauratie. Een daarvan was dat de vang aansleet.

Sinds 1978 was de molen rietgedekt. Deze bedekking werd de molen op maandag 19 juni 2000 fataal, toen er opnieuw brand ontstond, doordat vlieggas van de brandende varkenshouderij de molen ook in vlam zette.

Molenaars

Zoals al eerder genoemd, waren op deze molen de heren H.H. Nijlaan (vanaf 1906) en naderhand J. Nijlaan actief. Sinds 1 mei 1930 werd er gemalen door de gebroeders B.Haaïjer en de genoemde W.F. Meuleman was er mulder vanaf 1944.

Op 25 februari 1954 werd de molen gekocht door aannemer Smid, te Kolham. Ene L. Visser was vanaf maart 1957, tot een nog onbekende datum, molenaar. Daarna volgde ene K.J. Kooistra, omstreeks 1972.

Mevrouw Gerda Koster volgde daarop, met ook de heren Wolter O. Bakker, Buiskool, en M. Noordhoek.

Van molenaar J.F. Walstra vonden we in het Groninger Archief nog zelfgemaakte molen-informatieboekjes.

Lammert Groenewold, de huidige secretaris van de Slochter Molenstichting, was er vrijwillig molenaar in de jaren 1988 / 1989.

Daarop nam Hans J. Bergman in 1989 het stokje over. Hij kan zich na een lange en gedwongen 'pauze' (van 2000 – 2011) weer helemaal uitleven op 'zijn' nieuwe Entreprise.

De Slochter Molenstichting

De Entreprise kwam in 1972 in eigendom van de Slochter Molenstichting, die in 1967 werd opgericht. Hoe ging dat in zijn werk?

Klaas van der Zwaag, molenaar/eigenaar van korenmolen 'Windlust' uit Overschild, gaf, toen hij in 1967 zijn bedrijf beëindigde, de aanzet gaf tot het oprichten van een molenstichting.

In dat jaar deed hij zijn molen van de hand en de Slochter Molenstichting werd een feit.

Samenvattend: de molen is drie keer verbrand: in 1880, 1906 en 2000.

Bron: archief Lammert Groenewold

Onze andere molens in het kort

Stel's Meulen in Harkstede

Binnenkort: vervanging drie liggers van de stelling. Zo mogelijk een 'grote beurt' van de beide roeden met zelfzwichting (kleppen).

Windlust in Overschild

Nu: grote restauratie van de molen door Molenbouwer Jellema uit Birdaard en de restaurateurs Krabbendam uit Woltersum.

-De roeden voor grondig herstel naar de werkplaats van Vaags in Aalten

-De kap ligt - voor groot herstel - op het terrein naast de molen.

-Binnen: Er is zogenaamd ondertafelement geplaatst en van aantal achtkantstijlen is de onderkant vernieuwd.

-Buiten: Grondig herstel van de fundering

Fraeylemamolen

Vervanging één roede en windpeluw (Molenbouwer Poland uit Oterleek)

Groote Poldermolen

Vervanging zeilen en een aantal kruipalen; zo mogelijk aanleg watercircuit .

De Ruiten

De restauratie nadert voltooiing.

Eerder:

-aanleg water-circuit (Aannemingsbedrijf LTC uit Gasselternijveen)

-aanbrengen: nieuwe vijzel en nieuwe voorkant kap en

Binnenkort: nieuwe buitenroede (Molenbouwer Poland uit Oterleek)

Uitnodiging fotoboek (Entreprise)-presentatie en expositie

In het weekend van 11 en 12 juni, tijdens het Groninger Molenweekend, presenteert Jan Danes zijn boek, met daarin vastgelegd de herbouw van de molen *Entreprise* in Kolham, door molenbouwer Molema uit Heiligerlee.

Van de resten van de afgebrande molen bouwde hij een overdekt terras, waarin de presentatie zal plaatsvinden. Ook zal er een aantal van de foto's worden geëxposeerd, die niet allemaal in het boek staan.

U bent van harte uitgenodigd om hiervoor naar de Rengerslaan 8 te Kolham te komen: zaterdag van 10.00 tot 17.00 u. en zondag van 11.00 tot 16.00 uur.

Slochter Molen Stichting

Bestuur

voorzitter: dhr. B.H. Starke
secretaris: dhr. L. Groenewold
Hoofdweg 67, 9619 PB Froombosch
penningmeester: dhr. H.W. Helmantel
lid: dhr. G.J. v.d. Sande

Molens en Molenaars

Korenmolens

<i>Naam</i>	<i>Plaats</i>	<i>Telefoon</i>	<i>Molenaars</i>
Entreprise	Kolham	0598-397881	Hans Bergman
Stel's Meulen	Harkstede	050-4041826	Gerrit Tammenga Remy Strijbosch
De Windlust	Overschild	0598-395542	Marius Biesheuvel Lex van der Gaag

Poldermolens

Fraeylemamolen	Slochteren	0598-422326	Roelof Beugel
De Groote Polder	Slochteren	0598-399191	Lammert Groenewold Henk Klöpping
De Ruiten en Bakker's Meulentje	Slochteren	0598-392413	Henk Helmantel Jakob Kuiper

Colofon

Nieuwsbrief van de Slochter Molen Stichting
Jaargang 5, nummer 1, juni 2011
Rekeningnummer 3590.55.508 (RABO)
Redactieadres: redactie@slochtermolenstichting.nl
Website: www.slochtermolenstichting.nl
Inleveren kopij: uiterlijk 1 augustus 2011

